

WOJEWODA LUBUSKI

Gorzów Wlkp., dnia 20 kwietnia 2017 r.

PS-V.431.1.2017.JTom

Pani

Agnieszka Czaczkowska

Kierownik

Ośrodka Pomocy Społecznej

Skwierzyna

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2016r., poz. 195 ze zm.), w związku z art. 3 ust. 2 i art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2015r., poz. 525 ze zm.) i art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2011r. Nr 185, poz. 1092) Lubuski Urząd Wojewódzki w Gorzowie Wlkp. w dniu 07.03.2017r. przeprowadził kontrolę problemową w Ośrodku Pomocy Społecznej w Skwierzynie w zakresie realizacji wybranych zadań wynikających z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

Kontrolą zostały objęte zagadnienia z zakresu zasadności przyznawania świadczeń wychowawczych za okres od 1 kwietnia 2016r. do 7 marca 2017r.

Kontrolę przeprowadził zespół kontrolny w składzie:

- *Julita Tomczyk* – Inspektor wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego nr 8-1/2017 z dnia 26.01.2017r. - przewodnicząca zespołu kontrolnego,
- *Marta Zienkiewicz* – Starszy Inspektor w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego nr 8-2/2017 z dnia 26.01.2017r. - członek zespołu kontrolnego.

Przed przystąpieniem do kontroli zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli.

O terminie przeprowadzenia kontroli zawiadomiono jednostkę kontrolowaną pismem z dnia 23.01.2017r. (znak: PS-V.431.1.2017.JTom), za pośrednictwem Elektronicznej Platformy Usług Administracji Publicznej – ePUAP. Następnie pismem z dnia 16.02.2017r. zawiadomiono jednostkę kontrolowaną o wyznaczeniu nowego terminu kontroli na dzień 07.03.2017r.

Jednostka kontrolowana realizowała zadania zlecone na podstawie:

- Zarządzenia Nr 0050.23.2016 Burmistrza Skwierzyny z dnia 24 lutego 2016 r. w sprawie wyznaczenia Ośrodka Pomocy Społecznej do realizacji zadań z zakresu świadczenia wychowawczego;

- Upoważnienia Burmistrza Skwierzyny Nr 5/2016 z dnia 19.01.2016r. do prowadzenia postępowań w sprawie świadczenia wychowawczego i wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych wydanego dla Pani Agnieszki Czaczkowskiej – kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie;
- Upoważnienia Burmistrza Skwierzyny Nr 7/2016 z dnia 24.03.2016r. do prowadzenia postępowań w sprawach świadczenia wychowawczego, a także do wydawania w tych sprawach decyzji administracyjnych wydanego dla Pani Anny Zabielskiej – zastępcy kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie;
- Upoważnienia Burmistrza Skwierzyny Nr 8/2016 z dnia 24.03.2016r. do prowadzenia postępowań w sprawach świadczenia wychowawczego, wydanego dla Pani Justyny Kretkiewicz – referenta ds. świadczeń wychowawczych Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie;
- Upoważnienia Burmistrza Skwierzyny Nr 9/2016 z dnia 24.03.2016r. do prowadzenia postępowań w sprawach świadczenia wychowawczego, wydanego dla Pani Annę Korpala – referenta ds. świadczeń z funduszu alimentacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie;
- Upoważnienia Burmistrza Skwierzyny Nr 10/2016 z dnia 24.03.2016r. do prowadzenia postępowań w sprawach świadczenia wychowawczego, wydanego dla Pani Agaty Filoda – referenta ds. dodatków mieszkaniowych i energetycznych Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie;
- Upoważnienia Burmistrza Skwierzyny Nr 11/2016 z dnia 24.03.2016r. do prowadzenia postępowań w sprawach świadczenia wychowawczego, wydanego dla Pani Małgorzaty Paczkowskiej – referenta ds. stypendiów i zasiłków szkolnych Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie;
- Upoważnienia Burmistrza Skwierzyny Nr 12/2016 z dnia 24.03.2016r. do prowadzenia postępowań między innymi w sprawach świadczenia wychowawczego, wydanego dla Pani Anny Sławińskiej – referenta ds. świadczeń rodzinnych Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie;

Zadaniami wynikającymi z ustawy z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci zajmuje się Pani Justyna Kretkiewicz – referent ds. świadczeń wychowawczych w OPS w Skwierzynie. Realizacją kontrolowanych zadań zajmowały się także Pani Anna Korpala, Pani Agata Filoda, Pani Małgorzata Paczkowska, Pani Anna Sławińska. Natomiast nadzór nad prawidłową realizacją powyższego zadania w okresie objętym kontrolą sprawowała Pani Agnieszka Czaczkowska – Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie.

W toku kontroli ustalono, co następuje:

Zasadność przyznawania świadczeń wychowawczych w oparciu o przepisy ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci - *oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami.*

Podczas czynności kontrolnych starano się ustalić, czy kontrolowana jednostka przyznaje świadczenia wychowawcze z należytą starannością i rzetelnością, jak również w oparciu o obowiązujące przepisy ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Oceny dokonano na podstawie mierników odnoszących się do kontrolowanego zagadnienia. Badając dokumentację źródłową rodzin, dla których w okresie objętym kontrolą zostało przyznane świadczenie wychowawcze próbowano ustalić:

1. Czy osoby realizujące zadania wynikające z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci posiadają stosowne upoważnienia?

Kryterium: legalność i rzetelność

Nazwa miernika: *Czy osoby prowadzące postępowanie w sprawie świadczeń wychowawczych posiadają stosowne upoważnienia?*

Zgodnie z art. 10 ust. 1 i 2 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci postępowanie w sprawie świadczenia wychowawczego prowadzi organ właściwy, który może, w formie pisemnej, upoważnić swojego zastępcę, pracownika urzędu albo kierownika ośrodka pomocy społecznej lub innej jednostki organizacyjnej gminy, a także inną osobę na wniosek kierownika ośrodka pomocy społecznej lub innej jednostki organizacyjnej gminy do prowadzenia postępowań w sprawach, o których mowa w ust. 1, a także do wydawania w tych sprawach decyzji.

W jednostce kontrolowanej zadaniami wynikającymi z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci zajmuje się Pani Justyna Kretkiewicz – referent ds. świadczeń wychowawczych Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie. Zadaniami wynikającymi z ww. ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci zajmowały się także: Pani Anna Korpala – referent ds. świadczeń z funduszu alimentacyjnego; Pani Agata Filoda – referent ds. dodatków mieszkaniowych i energetycznych; Pani Małgorzata Paczkowska – referent ds. stypendiów i zasiłków szkolnych oraz Pani Anny Sławińska – referent ds. świadczeń rodzinnych.

Wszyscy wyżej wymienieni pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie posiadają stosowne upoważnienia Burmistrza Skwierzyny do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu świadczeń wychowawczych. Ponadto Pani Anna Zabielska posiada także upoważnienie Burmistrza Skwierzyny do prowadzenia postępowań w sprawach świadczeń wychowawczych, a także do wydawania w tych sprawach decyzji.

Nadzór nad prawidłową realizacją powyższego zadania w okresie objętym kontrolą sprawowała Pani Agnieszka Czackowska - Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie, która także posiada upoważnienie Burmistrza Skwierzyny do prowadzenia postępowań oraz wydawania decyzji administracyjnych w sprawach świadczeń wychowawczych.

Zatem 100% osób prowadzących postępowanie w sprawie świadczeń wychowawczych posiada upoważnienie, o którym mowa w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

2. Czy decyzje wydawane były terminowo?

Kryterium: legalność i rzetelność

Miernik 1: *Liczba terminowo wydanych decyzji w stosunku do liczby decyzji skontrolowanych.*

Pierwszy okres, na który ustalane jest prawo do świadczenia wychowawczego, rozpoczął się 1 kwietnia 2016r. i kończy się 30 września 2017r. W przypadku złożenia wniosku w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, prawo do świadczenia ustala się z wyrównaniem od 1 kwietnia 2016r.

Ustalenie i wypłata świadczenia przez organ właściwy w przypadku złożenia wniosku z prawidłowo wypełnionymi dokumentami w okresie od 1 kwietnia 2016r. do 1 lipca 2016r., następuje w terminie 3 miesięcy od dnia złożenia wniosku. Zgodnie z art. 21 ust 1-5

ww. ustawy świadczenie wychowawcze wypłaca się nie później niż ostatniego dnia miesiąca, za który przyznane zostało świadczenie wychowawcze. W przypadku złożenia wniosku w sprawie ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego po 10. dniu miesiąca, świadczenie wychowawcze za dany miesiąc wypłaca się najpóźniej ostatniego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym złożono wniosek.

Wnioski w sprawie ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego na kolejny okres są przyjmowane od dnia 1 sierpnia danego roku. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenie wychowawcze na kolejny okres złoży wniosek wraz z dokumentami do dnia 31 sierpnia, ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz wypłata tego świadczenia przysługująca za miesiąc październik danego roku następuje do dnia 31 października tego roku. W przypadku gdy osoba ubiegająca się o świadczenie wychowawcze na kolejny okres złoży wniosek wraz z dokumentami w okresie od dnia 1 września do dnia 31 października danego roku, ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz wypłata świadczenia przysługującego za miesiąc październik następuje do dnia 30 listopada tego roku. Ponadto w sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2016r., poz. 23 ze zm.).

W trakcie kontroli przeanalizowano 23 decyzje przyznające świadczenie wychowawcze i ustalono, iż wszystkie decyzje wydane były z zachowaniem terminu (100%).

3. Czy świadczenia wychowawcze były przyznawane prawidłowo?

Kryterium: legalność i rzetelność

Miernik 1: *Liczba kompletnych wniosków w stosunku do liczby wniosków skontrolowanych.*

Zgodnie z art. 13 ww. ustawy ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego oraz jego wypłata następują odpowiednio na wniosek matki, ojca, opiekuna faktycznego dziecka albo opiekuna prawnego dziecka. Wniosek składa się w urzędzie gminy lub miasta właściwym ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o świadczenie wychowawcze.

Wniosek o przyznanie świadczenia wychowawczego zawiera dane dotyczące:

- 1) osoby występującej o przyznanie świadczenia wychowawczego, w tym: imię, nazwisko, adres miejsca zamieszkania, miejsce zamieszkania, stan cywilny, obywatelstwo, płeć, numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL - numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość oraz adres poczty elektronicznej;
- 2) dzieci pozostających na utrzymaniu osoby, o której mowa w ust. 1, w tym: imię, nazwisko, datę urodzenia, stan cywilny, obywatelstwo, płeć, numer PESEL, a w przypadku gdy nie nadano numeru PESEL - numer i serię dokumentu potwierdzającego tożsamość.

Ponadto do wniosku dołącza się:

- 1) zaświadczenia lub oświadczenia dokumentujące wysokość innych dochodów niż dochody podlegające opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych na zasadach określonych w art. 27, art. 30b, art. 30c, art. 30e i art. 30f ustawy z dnia 26 lipca 1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 r., poz. 361 ze zm.) każdego członka rodziny;
- 2) oświadczenie o deklarowanych dochodach osiągniętych przez osoby podlegające przepisom o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiągniętych przez osoby fizyczne, zawierające informacje o:
 - a) wysokości dochodu,

- b) wysokości należnych składek na ubezpieczenia społeczne,
 - c) wysokości należnych składek na ubezpieczenie zdrowotne,
 - d) wysokości i formie opłacanego podatku dochodowego,
 - e) wysokości dochodu po odliczeniu należnych składek i podatku;
- 3) zaświadczenia lub oświadczenia oraz dowody niezbędne do ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego:
- a) zaświadczenie sądu opiekuńczego lub ośrodka adopcyjnego o prowadzonym postępowaniu sądowym w sprawie o przysposobienie dziecka,
 - b) prawomocne orzeczenie sądu orzekające rozwód lub separację,
 - c) orzeczenie sądu opiekuńczego o ustaleniu opiekuna prawnego dziecka,
 - d) inne dokumenty potwierdzające spełnianie warunków do przyznania lub ustalenia wysokości świadczenia wychowawczego będącego przedmiotem wniosku.

Wniosek i załączniki do wniosku mogą być składane drogą elektroniczną za pomocą systemu teleinformatycznego:

- 1) utworzonego przez ministra właściwego do spraw rodziny;
- 2) udostępnianego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych;
- 3) banków krajowych świadczących usługi drogą elektroniczną spełniających wymogi określone w informacji zamieszczonej na stronie podmiotowej Biuletynu Informacji Publicznej ministra właściwego do spraw rodziny po uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw informatyzacji;
- 4) wskazanego w informacji, o której mowa w pkt 3.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ww. ustawy organ właściwy prowadzący postępowanie w sprawie świadczenia wychowawczego jest obowiązany do samodzielnego uzyskania lub weryfikacji od organów podatkowych, ministra właściwego do spraw finansów publicznych, organów emerytalno-rentowych oraz rejestrów publicznych, danych lub informacji niezbędnych do ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego.

Podczas kontroli analizie poddano losowo wybraną dokumentację 23 rodzin (zgodnie z przyjętymi założeniami dotyczącymi doboru próby na kontrole w 2017r.), którym w okresie od 1 kwietnia 2016r. do dnia kontroli, tj. 7 marca 2017r. wypłacono świadczenia wychowawcze.

Do wniosków osoby wnioskujące dołączały m. in.: akty urodzenia, świadectwa pracy, zaświadczenia lub oświadczenia dokumentujące wysokość innych dochodów, umowy o pracę, PITy, zaświadczenia o wysokości opłaconej składki zdrowotnej. Ponadto zgodnie z art. 17 ust. 1 ww. ustawy Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie samodzielnie uzyskiwał i weryfikował od organów podatkowych, ministra właściwego do spraw finansów publicznych, organów emerytalno-rentowych oraz rejestrów publicznych, danych lub informacji niezbędnych do ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego.

W trakcie kontroli ustalono, iż 22 skontrolowane decyzje wydane zostały w oparciu o kompletny wniosek. W jednym przypadku nie można jednoznacznie stwierdzić, czy wniosek był kompletny, z uwagi na błędne ustalenie składu rodziny.

Miernik 2: Liczba decyzji przyznających świadczenie wychowawcze na właściwy okres w stosunku do liczby decyzji skontrolowanych.

W myśl art. 18 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci prawo do świadczenia wychowawczego ustalone jest na okres od 1 października do 30 września roku następnego. Jednakże zgodnie z art. 48 ww. ustawy pierwszy okres, na który ustalone jest prawo do świadczenia wychowawczego, rozpoczyna się dniem wejścia w życie ustawy (tj. 1 kwietnia 2016r.) i kończy się dnia 30 września 2017r.

Prawo do świadczenia ustala się, począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek z prawidłowo wypełnionymi dokumentami, do końca okresu świadczeniowego, nie wcześniej niż od dnia odpowiednio urodzenia się dziecka, objęcia dziecka opieką lub przysposobienia dziecka. Jeżeli w okresie trzech miesięcy, licząc od dnia wydania orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, zostanie złożony wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego uzależnionego od niepełnosprawności, prawo to ustala się, począwszy od miesiąca, w którym złożono wniosek o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności. W przypadku gdy prawo do świadczenia wychowawczego uzależnione jest od niepełnosprawności dziecka, prawo do świadczenia wychowawczego ustala się na okres zasiłkowy, chyba że orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności zostało wydane na czas określony. W tym przypadku prawo do świadczenia wychowawczego ustala się do ostatniego dnia miesiąca, w którym upływa termin ważności orzeczenia, nie dłużej jednak niż do końca okresu zasiłkowego.

W razie utraty dochodu prawo do świadczenia wychowawczego ustala się od pierwszego miesiąca następującego po miesiącu, w którym nastąpiła utrata dochodu, nie wcześniej jednak niż od miesiąca złożenia wniosku. W przypadku gdy uzyskanie dochodu powoduje utratę prawa do świadczenia wychowawczego, świadczenie nie przysługuje od miesiąca następującego po pierwszym miesiącu od miesiąca, w którym dochód został osiągnięty.

W przypadku złożenia nieprawidłowo wypełnionego wniosku, podmiot realizujący świadczenie wychowawcze wzywa pisemnie osobę ubiegającą się o świadczenie do poprawienia lub uzupełnienia wniosku w terminie 14 dni od dnia otrzymania wezwania. Niezastosowanie się do wezwania skutkuje pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia. W przypadku gdy osoba złoży wniosek bez wymaganych dokumentów, podmiot realizujący świadczenie wychowawcze przyjmuje wniosek i wyznacza termin nie krótszy niż 14 dni i nie dłuższy niż 30 dni na uzupełnienie brakujących dokumentów. Niezastosowanie się do wezwania skutkuje pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia.

W przypadku gdy przyczyną niedostarczenia wymaganego dokumentu przez osobę składającą wniosek jest brak wydania dokumentu przez właściwą instytucję w ustawowo określonym w odrębnych przepisach terminie, świadczenie wychowawcze przysługuje, począwszy od miesiąca, w którym wniosek został złożony.

Na podstawie skontrolowanej dokumentacji dotyczącej przyznawania prawa do świadczeń wychowawczych stwierdzono, iż we wszystkich przypadkach świadczenia wychowawcze zostały przyznane na właściwy okres.

Zatem 100 % kontrolowanych świadczeń przyznanych było prawidłowo.

Miernik 3: Czy decyzje przyznające świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko przyznane były dla osób spełniających kryterium dochodowe?

Świadczenie wychowawcze przysługuje matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka w kwocie 500 zł na dzieci, które nie ukończyły 18. roku życia. W myśl art. 5 ust. 3 i 4 ww. ustawy świadczenie wychowawcze przysługuje na pierwsze dziecko osobom, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 800 zł netto lub 1.200 zł netto w rodzinach z dzieckiem niepełnosprawnym.

W przypadku ustalania prawa do świadczenia wychowawczego na okres od 1 kwietnia 2016r. do 30 września 2017r., rokiem kalendarzowym, z którego dochody stanowią podstawę ustalenia prawa do świadczenia wychowawczego, jest rok 2014. Prawo do świadczenia ustala się z uwzględnieniem określonych ustawą przepisów o utracie i uzyskaniu dochodu.

W toku kontroli ustalono, iż w 11 przypadkach (spośród 23 rodzin skontrolowanych) przyznano świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko. I tak, w jednym przypadku rodzina wykazała dochód 0 zł, w 2 przypadkach dochód rodziny nie przekroczył 200 zł, w 6 przypadkach dochód nie przekroczył 600 zł, oraz w jednym przypadku wyliczono dochód 660 zł. Stwierdzono także, iż jednej rodzinie przyznano świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko, pomimo przekroczenia kryterium dochodowego 800 zł. Ponadto w jednym przypadku zespół kontrolny (na podstawie badanej dokumentacji) nie może jednoznacznie stwierdzić, czy świadczenie zostało przyznane na pierwsze dziecko dla osoby spełniającej kryterium dochodowe, gdyż wyliczając dochód rodziny nie uwzględniono dochodów wszystkich członków rodziny.

Miernik 4: Czy jednostka kontrolowana przeprowadza postępowanie w sprawie przyznania świadczeń wychowawczych zgodnie z obowiązującymi przepisami?

Spośród skontrolowanej dokumentacji 23 rodzin, którym przyznano świadczenie wychowawcze stwierdzono, iż jednostka kontrolowana dokonywała weryfikacji dokumentów załączonych do wniosków o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego, jak również wywiązała się z obowiązku nałożonego przez ustawodawcę, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ww. ustawy. Decyzje przyznające świadczenia wychowawcze zawierały uzasadnienie faktyczne i prawne, wskazywały termin i formę wypłaty świadczeń, podpisywane były przez osoby posiadające stosowne upoważnienia.

Niemniej jednak badając dokumentację kontrolną, ustalono iż w jednym przypadku Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie nie wywiązał się z obowiązku nałożonego przez ustawodawcę w art. 16 ust. 2 ww. ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Stwierdzono, iż osoba wnioskująca o przyznanie świadczenia wychowawczego wskazała we wniosku, iż członek rodziny przebywa poza granicami RP, w państwie w którym mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, a pomimo tego wniosek nie został przekazany do Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Zielonej Górze, w celu ustalenia czy mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Ustalono także, iż w jednym przypadku świadczenie wychowawcze zostało przyznane z naruszeniem art. 5 ust 3 ww. ustawy, tj. przyznano świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko, pomimo faktu, iż dochód rodziny osoby wnioskującej przekraczał kryterium dochodowe – w tym przypadku 800 zł.

Ponadto wyliczając dochód rodziny ubiegającej się o przyznanie świadczenia wychowawczego jednostka kontrolowana błędnie ustaliła skład rodziny, pomimo tego, iż jej członkowie zostali jednoznacznie wskazani przez osobę wnioskującą, co stanowi naruszenie art. 2 pkt 16 ww. ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. W konsekwencji brak jest możliwości ustalenia, czy dana rodzina była uprawniona do przyznania świadczenia wychowawczego na pierwsze dziecko. W omawianym przypadku wątpliwość budzi sposób prowadzonego postępowania w sprawie przyznania świadczenia wychowawczego.

Miernik 5: Czy w przypadku wypłacenia świadczenia wychowawczego w formie rzeczowej jednostka kontrolowana prowadziła postępowanie zgodnie z obowiązującymi przepisami?

Zgodnie z art. 9 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci w przypadku, gdy osoba, której przyznano świadczenie wychowawcze marnotrawi wypłacane jej świadczenie lub wydatkuje je niezgodnie z celem, organ właściwy przekazuje należne

osobie świadczenie wychowawcze w całości lub w części w formie rzeczowej lub w formie opłacania usług.

Zgodnie z planowanym doborem próby do kontroli – kontroli została poddana dokumentacja 5 rodzin, którym Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie zmienił wypłatę świadczenia wychowawczego na formę opłacania usług.

W toku kontroli ustalono, iż w jednym przypadku Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie zmienił formę wypłaty świadczenia wychowawczego na opłacenie usług tj. na konto bankowe Wspólnoty Mieszkaniowej w Skwierzynie. I tak, decyzją z dnia 22.04.2016r. znak: OPS.ŚW.4530.52.2016 przyznał 4 świadczenia wychowawcze na okres od 01.04.2016r. do 30.09.2017r. w wysokości po 500 zł. W dniu 21.06.2016r. strona oświadczyła, iż „wyraża zgodę na przekazywanie kwoty 400 zł miesięcznie na konto Wspólnoty Mieszkaniowej w Skwierzynie”. W związku z powyższym decyzją z dnia 23.06.2016r. znak: OPS.SW.4530.730.2016 zmienił decyzję z dnia 22.04.2016r. i orzekł o wypłacie 400 zł w formie przelewu na konto Wspólnoty Mieszkaniowej w Skwierzynie, oraz w formie przekazu pocztowego 100 zł wraz z 3 świadczeniami wychowawczymi po 500 zł”.

Ponadto ustalono, iż w pozostałych skontrolowanych 4 przypadkach jednostka kontrolowana przekazywała świadczenie wychowawcze w części w formie przelewu na konto Zakładu Gospodarki Komunalnej w Skwierzynie. I tak, decyzją z dnia 22.04.2016r. znak: OPS.ŚW.4530.87.2016 przyznał świadczenie wychowawcze na okres od 01.04.2016r. do 30.09.2017r. w wysokości 500 zł. W dniu 08.07.2016r. strona zwróciła się z prośbą o przekazywanie 100 zł z 500+ na rzecz Zakładu Gospodarki Komunalnej w Skwierzynie”. W związku z powyższym decyzją z dnia 04.08.2016r. znak: OPS.SW.4530.809.2016 zmienił decyzję z dnia 22.04.2016r. i orzekł o wypłacie 400 zł w formie przekazu pocztowego oraz 100 zł w formie przelewu na konto Zakładu Gospodarki Komunalnej w Skwierzynie. Decyzja została stronie doręczona za zwrotnym potwierdzeniem odbioru. W pozostałych 3 przypadkach (na podstawie decyzji znak: OPS.SW.4530.825.206, OPS.Sw.4530.827.2016, OPS.SW.4530.826.2016) część świadczeń wychowawczych była przekazywana na konto Zakładu Gospodarki Komunalnej w Skwierzynie.

Stwierdzono, iż zmiana decyzji o wypłacie świadczeń wychowawczych w formie opłacenia usług dokonywana była za zgodą stron. Decyzje doręczane były za zwrotnym potwierdzeniem odbioru. Zespół kontrolny stwierdził, iż faktycznie wystąpiły przesłanki do dokonania przez jednostkę kontrolowaną zmiany należnych świadczeń wychowawczych na formę opłacenia usług. Zatem, w powyższym kontrolowanym zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Za kryteria oceny posłużyły:

- legalność – w toku kontroli stwierdzono naruszenia przepisów prawa w zakresie art. 5 ust. 3, art. 2 pkt 16, art. 16 ust. 1 ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz art. 113 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego.
- rzetelność – na podstawie skontrolowanej dokumentacji stwierdzono, iż kontrolowane zadanie było realizowane w większości skontrolowanych spraw w sposób rzetelny, z zachowaniem terminu. Niemniej jednak stwierdzono znaczące nieprawidłowości w dwóch prowadzonych postępowaniach zakończonych decyzjami z dnia 04.07.2016 znak OPS.SW.4530.756.206 oraz z dnia 08.07.2016 znak: OPS.SW.4530.776.2016.

Na tym kontrolę zakończono. Dokonano wpisu do znajdującej się w Ośrodku Pomocy Społecznej w Skwierzynie książki kontroli pod pozycją nr 1.

W toku kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Zespół kontrolny po dokonaniu analizy dokumentacji kontrolnej, stwierdził naruszenie przepisów prawa w zakresie art. 5 ust. 3, art. 2 pkt 16, art. 16 ust. 1 ww. ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz art. 113 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego i tak:

Dnia 01.04.2016r. strona złożyła wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego na drugie dziecko (*)¹. Po rozpatrzeniu wniosku (wezwanie strony do uzupełnienia braków formalnych) decyzją z dnia 27.04.2016r. znak: OPS.SW.4530.149.2016 przyznano świadczenie wychowawcze na drugie dziecko na okres od 01.04.2016r. do 30.09.2017r. w wysokości 500 zł miesięcznie. W dniu 16.06.2016r. strona złożyła ponownie wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego na pierwsze dziecko – córkę (*). Ośrodek Pomocy Społecznej w Skwierzynie po przeanalizowaniu dokumentacji ustalił, iż dochód rodziny wyniósł 888,59 zł i przyznał stronie świadczenie wychowawcze ponownie na córkę (*). Zgodnie z art. 5 ust. 3 i 4 ww. ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci „świadczenie wychowawcze przysługuje na pierwsze dziecko osobom (...) jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 800 zł. Jeżeli członkiem rodziny jest dziecko niepełnosprawne, świadczenie wychowawcze przysługuje na pierwsze dziecko (...) jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1200 zł”. Z dokumentów sprawy wynika, iż dzieci osoby wnioskującej nie legitymują się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności. Zatem, w omawianym przypadku jednostka kontrolowana przyznała świadczenie wychowawcze, pomimo przekroczenia kryterium dochodowego 800 zł. Fakt powyższy potwierdza także uzasadnienie decyzji przyznającej świadczenie wychowawcze, w którym jednoznacznie wskazano, iż dochód rodziny wyniósł 888,59 zł. Ponadto, jednostka kontrolowana dwa razy przyznała wnioskowane świadczenie na córkę (*), pomimo, iż strona wnioskowała o przyznanie świadczenia na córkę (*). W powyżej kwestii przyjęto oświadczenie od Pani Justyny Kretkiewicz o treści „w decyzji z dnia 04.07.2016r. OPS.SW.4530.756.2016 przyznającej świadczenie wychowawcze wystąpił błąd pisarski, świadczenie zostało przyznane na dziecko (*) (...) a prawidłowo powinno zostać przyznane na dziecko (*), zgodnie ze złożonym wnioskiem dnia 16.06.2016r”. Zatem, w przedmiotowym zakresie zasadnym było dokonanie sprostowania w drodze postanowienia błędu pisarskiego, gdyż zgodnie z art. 113 § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego „organ administracji publicznej może z urzędu lub na żądanie strony prostować w drodze postanowienia błędy pisarskie i rachunkowe oraz inne oczywiste omyłki w wydanych przez ten organ decyzjach”.

Ponadto stwierdzono, iż w dniu 07.06.2016r. do Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie złożono wniosek o przyznanie świadczenia wychowawczego na pierwsze i drugie dziecko. Strona we wniosku zaznaczyła, iż jest mężatką (apelacja – Sąd Apelacyjny w Szczecinie), w składzie rodziny wpisała męża, jak również w części II wniosku zaznaczyła, iż członek rodziny przebywa poza granicami RP, w państwie w którym mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. Jednostka kontrolowana w dniu 17.06.2016r. zawiadomiła stronę o przysługującym prawie wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów w sprawie. W dniu 21.06.2016r. do OPS

¹ (*) Wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 6.09.2001 r. o dostępie do informacji publicznej (t. j. Dz.U.2016r., poz. 1764)

w Skwierzynie wpłynęło oświadczenie strony, z treści którego wynika, iż „mąż od 2013 roku mieszka we Frankfurcie nad Odrą i nie zna jego adresu (...) i dlatego zwraca się z prośbą o wystąpienie do Urzędu Skarbowego o ustalenie dochodu za 2014 rok”. Ponownie w dniu 05.07.2016r. wezwano stronę do dostarczenia świadectwa pracy męża oraz PIT 11 za 2014r. z pouczeniem, iż niezastosowanie się do wezwania skutkuje pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia. Jednocześnie w dniu 05.07.2016r. wystąpiono do Urzędu Skarbowego w Międzyrzeczu o udostępnienie danych osobowych ze zbioru danych osobowych – udostępnienie PITu 11 męża strony. W dniu 07.07.2016r. do OPS w Skwierzynie wpłynęło ponownie oświadczenie strony, o treści: „Jestem matką samotnie wychowującą dwójkę dzieci (...) od 2013 roku sama prowadzę gospodarstwo domowe i wychowuję dzieci, nie utrzymuję kontaktu z ojcem dzieci (...)”. W dniu 08.07.2016 roku został przeliczony dochód strony (bez dochodu męża strony) i następnie wydano decyzję znak: OPS.SW.4530.776.2016 orzekającą o przyznaniu świadczenia wychowawczego na pierwsze i drugie dziecko. W dniu (brak daty wpływu do OPS) wpłynęło pismo z Urzędu Skarbowego w Międzyrzeczu informujące o złożonych PIT 11 za 2014r. męża strony. Ustalono także, iż w dniu 07.12.2016r. do jednostki kontrolowanej wpłynął wyrok z dnia 19.10.2016r. orzekający rozwód.

W przedmiotowej sprawie przyjęto wyjaśnienia od Pani Justyny Kretkiewicz-referenta do spraw świadczeń wychowawczych w OPS w Skwierzynie o treści: *„wniosek o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego nie został przekazany do ROPS z uwagi na brak danych dotyczących miejsca zatrudnienia (...). Na dzień składania wniosku strona nie miała orzeczonego wyroku rozwodowego, była w trakcie rozwodu. Po zebraniu dokumentacji ustalono, iż mąż strony nie zamieszkuje wspólnie z osobą wnioskującą, w związku z czym nie prowadzi wspólnego gospodarstwa domowego, dlatego też nie został uwzględniony w składzie rodziny”*.

Fakt, iż mąż strony nie zamieszkuje wspólnie z nią i nie prowadzi wspólnego gospodarstwa domowego nie stanowi dla zespołu kontrolującego uzasadnienia, gdyż w myśl obowiązujących przepisów, w dniu składania wniosku strona nie miała orzeczonego rozwodu i tym samym w składzie rodziny powinien zostać uwzględniony mąż strony, gdyż zgodnie z art. 2 pkt 16 ww. ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci „rodzina – oznacza to odpowiednio następujących członków rodziny: małżonków, rodziców dzieci, opiekuna faktycznego dziecka, oraz zamieszkujące wspólnie z tymi osobami, pozostające na ich utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25 roku życia (...)”. W związku z tym, przy ustalaniu prawa do świadczenia wychowawczego na pierwsze dziecko powinny być wzięte pod uwagę także dochody męża.

Ponadto strona we wniosku zaznaczyła, iż członek rodziny przebywa poza granicami kraju, fakt ten potwierdziła także na oświadczeniu, które wpłynęło do OPS w dniu 22.06.2016r. W związku z powyższym, zasadnym było przekazanie wniosku strony do Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Zielonej Górze, celem ustalenia czy zachodzi koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego, gdyż w myśl art. 16 ust. 1 ww. ustawy o pomocy (...) „w przypadku gdy osoba, o której mowa w art. 4 ust. 2, lub członek rodziny tej osoby przebywa poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w państwie, w którym mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, organ właściwy przekazuje wniosek wraz z dokumentami marszałkowi województwa”.

Wskazać należy także, iż organ właściwy, pomimo podejmowanych prób nie ma możliwości ustalenia niezbędnych danych dotyczących członka rodziny przebywającego poza granicami RP w ramach podejmowanych czynności, ma on pełne prawo przekazania wniosku do marszałka województwa z tymi informacjami, które zdołał ustalić.

Z uwagi na powyższe osobą odpowiedzialną za powstałe nieprawidłowości jest Pani Agnieszka Czackowska – Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Skwierzynie, która

podpisała decyzje, w których stwierdzono nieprawidłowości, jak również sprawuje nadzór nad prawidłową realizacją zadań zleconych wynikających z ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

Z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości, zalecam:

- przyznawanie świadczeń wychowawczych na pierwsze dziecko, z uwzględnieniem kryterium dochodowego, o którym mowa w art. 5 ust. 3 i 4 ww. ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci;
- dokonywać sprostowań w drodze postanowienia błędów pisarskich i rachunkowych oraz innych oczywistych omyłek w błędnie wydanych decyzjach, zgodnie z art. 113 § 1 kodeksu postępowania administracyjnego;
- prawidłowo określać skład rodziny ubiegającej się o przyznanie świadczeń wychowawczych i tym samym właściwie dokonywać wyliczeń dochodu rodziny;
- w przypadku wskazania przez wnioskodawcę, iż członek rodziny przebywa poza granicami kraju, w państwie w którym mają zastosowanie przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego – przekazywać wnioski wraz z dokumentami do marszałka województwa, w celu ustalenia czy zachodzi koordynacja systemów zabezpieczenia społecznego;
- ponowne dokonanie rzetelnego i wnikliwego przeanalizowania dokumentacji rodziny, której przyznano świadczenie wychowawcze decyzją z dnia 08.07.2016r. znak: OPS.SW.4530.776.2016,
- wszczęcie postępowania administracyjnego w celu wyeliminowania z obrotu prawnego błędnie wydanej decyzji z dnia 04.07.2016r znak: OPS.SW.4530.756.2016 (przyznającej świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko, pomimo przekroczenia kryterium dochodowego).

POUCZENIE

Na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 3 i art. 48 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2011 r., Nr 185 poz. 1092) oczekuję w terminie 30 dni, liczonym od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wniosków oraz wykonania zaleceń, a także o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia tych działań. Od niniejszego wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Z up. WOJEWODY LUBUSKIEGO

Robert Paluch
Wicewojewoda Lubuski

Otrzymują:
Burmistrz Miasta i Gminy Skwierzyna